

ספרוי — אוצר החסידים — ליאובאומיטש

שער
שלישי

קובץ
שלשלת האור

היכל
תשיעי

לקוטי שיחות

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

•

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקלה"ה נג"מ זי"ע

שני אורסאהן

מליאובאומיטש

•

יתרו

(חלק לא שיחה א)

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקווי

שנת חמישת אלפים שבע מאות שמות ושם לשכונות

מחזור הראשון של לימוד הלקוטי שיחות
שבוע פרשיות יתרו, יד-כ שבט, ה'תשפ"ו (ב)

LIKKUTEI SICHOT

Copyright © 2026
by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY®

770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213

(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718

editor@kehot.org / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

Kehot Publication Society® and the Kehot logo are registered trademarks of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com

*תורה

אמור להם דקדוקי דברים שהם יכולים לשמע.

ולפום ריהטה נראה שזהו כפירוש
השני במקילתא (או הרכב של שני הפי-
רושים).

ויש להבין כוונת המדרש, (א) שמשה מיט הלשון "בלשון רכה", (ב) מוסיף "שהם יכולות לשמעו" (וכן אצל האנשים מנוסה "שהם יכולים לשמעו").

ולכטורה נראה דהמכילתא והמדרשו פליגי מה אמר משה לנשים, דלחמהדרש אמר להן רק "ראשי דברים", ואילו לה- המכילתא אמר (גם) דברים "רכבים", וככ"ש במפרשים⁵ דהינו דברי פיס, כלומר, הסבירת מעלה המצוות ושכר קיומן כו".

ויש להוציא, שמשמעותו של מושג זה משמע
ד"ל "לשון רכה" כולל שני עניינים – הן
דברי פיסוס כו' והן "ראשי דברים", שגם
הם נקראים "לשון רכה" כיוון שקל לה-
בינים.

וזל רשי על הכתוב: "לבית יעקב אל הנשים אמר להן בלשון רכה, ותגיד לבני ישראל עונשין ודקדוקין פרש לזכרים, דברים הקשין בגדיין" – הינו שאלא פירט פירוש ד"לשון רכה", ובתגיד לך בני ישראל" כתוב "עונשינו ודקה"

5) ראה יפה תואר (השלט) לשמו"ר.

6) וראה מדרש שכל טוב בפי "ראשי דברים" –
"מצות קלות בלשון רכה ודבורי נחת שלא יוכבדו
ברשיותה"

7) ועדמ"ש ברמב"ם הל' תשובה פ"י ה"ה, ובארוכה ביפהמ"ש פ' חלך באופן לימוד שלא לשמה דעתנים ונשים.

א. עה^{פ'} "כה תאמיר לבית יעקב ותגידי לבני ישראל" איתא במקילתא "כה תאמיר לבית יעקב אלו הנשים ותגיד לבני ישראל אלו האנשים, דבר אחר כה תאמיר לבית יעקב בלשון רכה אמרו הראשי דברים לנשים ותגיד לבני ישראל ומתזקוק עמם².

וזדריך ביאור: מלשון המכילתא ("דבר אחר כו'") מוכח שיש כאן שני פירושים, ותמונה – מה הם שני הפירושים בכתוב? ההרי אלה שני ענינים שונים, בתחילת מפרש מירם הם "בית יעקב" ו"בני ישראל" – "אלו הנשים... אלו האנשים" – ואח"ל מפרש אופן הדיבור לבית יעקב – במלשון רכה, ואופן הדיבור לבני ישראל – מזחצק עמהם.

והנה במדרש רבה⁴ עה"פ איתא: כה
תאמר לבית יעקב אלו הנשים אל אמר
לهم ראשית דבריהם שהם יכולות לשמעו,
ותתגיד לבני ישראל אלו האנשים אל

*) וכ"ב שבת – יום הי"צ"ט של הרבעית הצד"ה
בקנית מרת חי' מושקא בת כ"ק אדמ"ר (מהורי"ץ)
ע"ה ז"ל, אשתו של – בלח"ט – כ"ק אדמ"ר
שליט"א. חמו"ל.

- 1) פרשטו יט, ג.
- 2) במקילתא לפניו מסיים "ואמור להם". וליתא ביל"ש באן (רבנן).

3) הגר"א לא גרים תיבות ד"א, אבל כ"ה בכל דפוסי המכילתא*, וכן ביל"ש עה"פ.

4) שמואיר פכ"ח, ב.

*) כולל הדפוסים שלא הובאה בהם באמצוע
הזרהשה "כה תאמור לבית ינתק בזכות יעקב ותגד לבני
ישראל בזכות ירושאל" (ראה מיכילתא מהדורות האר"א
וועוילא).

אופנים – “תאמר” ו “תגיד”: לפירוש הראשון – סיבת התחלקות זו היא מצד מקבלי התורה, “אלו הנשים .. אלו האנשים”; דהיינו בתוכנות נפשם של נשים ואנשימים הביא שני אופנים (סוגים) במשמעותם דברי תורה; משא”כ לפירוש השני, החילוק באופן מסיתת התורה יסודו בהחפצא של הדברי תורה, דהיינו נדרש מצד התורה, שתחיללה צרכיים למ- سور “ראשי דברים” של תורה, ורק אח”כ את ה ”דקדוקים”; ואח”כ מוסיף הכתוב, שני סוגים אלו בד”ת מתחלקים לשני סוגים בבנ”י, מקבלי התורה – “כה תאמר (לשון רכה .. ראש דברים”) לבית יעקב” (לנשים), “ותגיד לבני ישראל ותדקדק עמהם”.

ועפ”ז יש לומר, שהמדרש לאatoi (כפי ששמשעו משלוחות הלשון) כפירוש השני במקילתא, אלא אדרבה, מפרש ו מבאר הפירוש הוואשון במקילתא, שטעם התחלקות זו, “אלו הנשים .. אלו האנשים”, הוא לפyi שתלויה במא שיכלון לשמעון, כלומר: מצד התורה עצמה אין הכרח שתהיה חילוקה זו, אלא שכיוון שצ- ריכים לטעור התורה לבנ”י, אנשים ונשים, לכן חלק משה את מסירת התורה לכל סוג לפי מה שהוא יכול למשמעו.

ואין סתירה לזה מהא שגם במדרש נקט אותו הלשון שבמקילתא – “ראש דברים”, ומשמע שלשניהם (המקילתא

תולדות יצחק, ועוד) מה שמאירים שני האופנים בפסוקים אלו. אבל להמקילתא והמדרש קאי על ד”ת עצם (פרטי המזות, שכון ועונשן) כמו”ש במפרש המדרש, ובמודרש לך טוב ושכל טוב כאן, וכ”ה להתנחותם ס”פ מצורע: הנשים קובלות את התורה תחילה שנאמר בה תאמר לבני יעקב כר. וראה מג”א או”ח סוף”ז סק”ג. ולהעדר משבת פז, סע”א ובחדא”ג שם ד”ה בתחלת.

דוקין”, ומשמע קצת דפרש ד”לשון רכה” לנשים כולל שני העניינים: א) הפקם של עונשין, דהיינו שאמר שכון של מזות; ב) הפקם של ”דקדוקין” – רק אמרה וディיבור כלילים, כלל המזות⁸.]

וצריך ביאור טעם פלוגתת המכילתא והמדרש אם אמר לנשים רק ”ראש דברים” או אמר (גם) דברים ”רכים” ע”ד שכבר מזות כו.

גם יש לדיק, שבמדרש מתחיל ”אלו הנשים” ואח”כ מפרט ”אמור להם ראש דברים כו” (וכן ב ”ותגיד לבני ישראל”), מפרט תחילת ”אלו האנשים” ואח”כ מפרט תוכן הדיבורים – ”אמור להם דקדוקי דברים”), ואילו במקילתא (כפירוש השני) מתחיל בתוכן הדיבורים ”בלשון רכה כו” ומשמעו ”לנשים”.

ב. ויש לומר נקודות הביאור בזה:

שני הפירושים במקילתא חילוקים בה טעם שעניני התורה⁹ נאמרו בשני

(8) ב ”ביפת (הארו)” שם מפרש במקילתא אומר שני דברים: (א) בלשון רכה שלא מפרש להם העונשנים אלא יקירב בלשון רכה ופיסים כי טוב בכו אלקים וScarzon דגולין; (ב) וראש דברים היינו שא- פלו מעשי המזוחה לא יפרש לגמרי וכוי. “וכן יראה מלשון רשי בחומש שכח בטיב יעקב אלו הנשים בלשון רכה כו” שwon רכה להו ווא ביא רשי רם השטה הא’ שבמקילתא כו”. ונראה שמספרש מ”ש רשי ”עונשין ודקדוקין” (שעיקר כוונתו לעונשין) (דכיוון שהתחיל רשי ב ”עונשין” ולא ב ”דקדוקין”), ממשע דקדוקים הם פרט בעונשיהם. וע”ע.

(9) ולהעיר ממדרש לך טוב: שציוויל לאמור לנשים בנהות ולהנעים המזות ותגיד לבני ישראל המזות ודקדוקיהם דברים שהן קשין כגידים כו’, ועוד יש לומר מה בה תאמר אלו ראש דברים כו’ ותגיד כל העניינים והעונשין והאוורות כו’.

(10) לפי פשטי’ ذקרה, משג”ו ”בה תאמיר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל” קאי על הדברים שבספרם קים אלו (די) [וראה מפרשיה התורה (צורך המור).

[ועפ"ז יש לבאר מה שארוז"ל¹⁷ שבת'] חילה אמר הקב"ה כל עשרה הדברות בדיבור אחד, ורק אח"כ נאמרו כל הדברות בפ"ע, "שחוור ופירים על כל דבר ודייבור בפנוי עצמו" – דילכורה תמהה: ביוון שחוור ופירים כל דבר בפ"ע, מה טעם הוצרך לאומרם תחילת בדיבור אחד מה שאינו האוזן יכולה לשמועו? – אלא שהוא סדר נתינת התורה מעת הקב"ה, דתחילתה ישנו ה"כל גדול" של כל התורה כולה, שכל התורה כולה היא רק "דבר אחד"¹⁸, ואח"כ בא הפירות של התורה: תחילתה לעשרה הדברות, כל דבר בפנוי עצמו, ואח"כ בתרתי"ג מצות, ובזה גופא – ריבוי פרטיה המצוות, עד "ועלמות אין מספר"¹⁹.

זהו החילוק בין "ראשי דברים" שבמגילתא ל"ראשי דברים" שבמדרש: בשנייהם מדובר ב"כל" שבתורה, אלא שבמדרש קאי בכללי התורה, "שהם [הנשים] יוכלו לשותען", היינו דברים קצרים שההתלמיד ייכול לקבל, וכיון שאין שים דעתן קצירה לכך אמורים להן רק "ראשי דברים" ולא ריבוי הדקדוקים; ואילו "ראשי דברים" במקילתא היינו "ראשי דברים" בעצם, כלל התורה שמהם מסתעפים כל פרטיה התורה [ולפי המכילתא כלל התורה שייכים לנשים דוקא, בדלקמן].

ד. עפ"ז נמצוא שיש הבדל יסודי בין המכילתא והמדרש באופן שייכותם של נשים לדברי תורה:

(17) פרשי פרשנו כ, א המכילתא שם. וראה הפרטים והדיעות באופן אמירת עשה"ד – תורה פרשנו חט"ז במלואו ס"ג ועוד. וש"ג.
(18) להעיר מלקו"ש ח"ח (עמ' 88 ואילך), בביור פרשי נ שא (ג, יט) מיסודו של ר' משה הדרשן.

(19) שה"ש, ג, ח. שהש"ר שם.

(פי' הב') ומדרשו נאמרו אוטם הדברים לנשים – כי לא הרי "ראשי דברים" שבמדרש כהרי "ראשי דברים" שבמכיל תא.

ג. הסברת העניין:

בגדר "ראשי דברים" – שני אופנים:

(א) "ראשי דברים" ע"ד מחז"ל²⁰, "עליהם ישנה אדם לתלמידיו דרך קצורה", דרב הלומד עם תלמידו, ציריך לצמצם את כל אריכות השקו"ט וריבוי הפרטיטים, בתוך "ראשי דברים", דברים קצרים, כדי שיכל התלמיד לקלם.

(ב) "ראשי דברים" שהם אדרבה הכלל שמננו מסתעפים כל פרטיה העניין. וע"ד לשון המשנה שהוא "דבר קצ"ר וכולל עניינים רבים²¹, ככל פרטיה השקו"ט שבגמרא נרמזים בלשון המשנה.

וכן מצינו גם במתן תורה, שבתחילתה ניתנו עשרה הדברות, שהן כללות כל התורה כולה, ד"כ תרי"ג מצות בכלל עשרה הדברות הן²². ובזה גופא, רק שני דברות הראשונות, "אנכי ולא יהיה לך", מפי הגבורה שמעונם²³, כי הם "כללות כל התורה כולה" (ד"אנכי כולל כל רמי"ח מ"ע ולא יהיה לך כולל כל ש"ה מל"ת")²⁴ – כי זהו סדר נתינת התורה שהתחלתה היא באמירת ה"כללים", "ראשי דברים", שביהם כלללים כל הפרטיטים.

(11) ראה בארכוה לקו"ש ח"כ ע' 87 ואילך. ושם.

(12) פסחים ג, ב.

(13) רמב"ם בפייהמ"ש בהקדמה ד"ה אחר כן ראה להסתפק.

(14) פרשי משפטים כד, יב.

(15) סוף מכות.

(16) תניא רפ"ב.

חייבות בעשייתן איננו ממעט כלל בהנ"י
תינה והקבלה.

וימתק עוד יותר ע"פ מ"ש האריז"ל²⁴
שבעשות הזכר את המזוהה אין מהצורך
שגם הנשים תעשנה לבדה כי כבר כללת
עמו בעת שעושה אותה המזוהה . . אבל
מל"ת כו"/, ומסיים "וז"ס מה שארז"ל²⁵
אשתו בגופו דמייא", וככדי' גם בזוהר²⁶
שהאיש והאשה כל אחד לעצמו הוא
"פלג גופא"²⁷ [וענין זה הוא לא רק

להமדרש ניתן לנשים רק "מה שהם
יכולות לשמע", הינו רק הדברים השי-
כים להן; משא"כ להמגילתה, שלא נזכר
התנאי "שהם יכולות לשמע", הרי
אדרכה, ניתן לנשים העצם של תורה
וככל', "ראשי דברים" שבהם מסתעפים
הדקדים שנאמרו לאנשים.

ויש לומר שיש בזה נפק"מ לעניין
מצות עשה שהזומג' שנשים פטורות
מהן²⁸ (וכן ת"ת שנשים פטורות מצות
ת"ת²⁹):

שכר כו"/ (ל) הרמב"ם שם. וש"ג. וראיה התחלה לשון
אדחה"ז בHAL ת"ת שם) ומוכח דשכיבת להן. אלא
שלא נצווה למלמדה (ודוחוק). וגם ע"פ ציווי חכמים
דלא לימד בנו כו' – ראה פרישה שם סקט"ו:
אבל אם למדה לעצמה אנו רואין שיצאו מהרוב כו'.
וואה בהנסמן לעיל העדרה .10.

(24) טעה מ"צ פ' בראשית. שער מאמרי רשב"י
لتקריז חס'ו. וואה אוחה"ת בא ע' שמש"פ. פינחס
ע' אקצת'אי.
(25) מנוחת צג, ב (וראה תוד"ה ידו שם). ברכות
כד, א. וש"ג. זהב' קיג, ריש ע'ב.

(26) ח"ג ז. ב. קט, ריש ע'ב. רצוי, א.
(27) והרי ענין זה נאמר גם לסתניף* להלכה
שנשים אומרות בricht ותורה בברכת המזון – "כיוון
שאין נקרא אדם אלא כישיש לו אשה . . הרי הזכר
ונקבה הם גופי א' לפיכך יכולות לומר על ברית
הזכרים שחתמת בברשנו וכן תורתך שלמדתנו על
למוד הזכרים" (שו"ע אדחה"ז או"ח סקפ"ז ס"ז, מא"י
(בדק הבית) הובא במאג"א שם סק"ג). וזה, שביואר
זה סותר הביאור לדלעיל (הערה 23) – דברם לומדות
בנטען למה זוקקות לפעולות "למוד הזכרים" (וראה
מאג"א שם).

ואילך (ולהנ"ר מב"י יוד' טש"מ סד"ה ומ"ש וכלה
העומד).

* בשועע אדחה"ז הובא זה כתטעם הא' (ואזה'כ
מוסיף, "ונוד שגם הנשים צריכות ללימוד מצות שלחן
ליידע האין לשוחטן . . כמו' שבס' מ"ז). – אבל מה
שבסי' מ"ז (שהזה מ庫ומו של חיזב התורה דנשוי) לא
הזכיר אדחה"ז כלל הא ש"ה זכר והנקבה הם גופי א',
ומוכח, שאינו עניין להלכה, והובא כאן (בHAL ברהמ"ז)
רק בסתניף ראי' כו'.

לפי המדרש – מלכתהילה לא ניתן
להן עניינים אלה, הינו שאין ממצוות
עליהן כלל, כי לא ניתן להן אלא "מה
שהם יכולות לשמע";

משא"כ להמגילתה, כיוון שניתן להם
"ראשי דברים", דהיינו כלל כל התורה
כולה, הרי שיקות הנה כל התורה
כולה, והפטור הוא רק בעניין קיומו
במעשה, אבל נתינת התורה ומצוות/
הרי כל התורה ומצוותי" (גם מ"ע
שהזומג'ג²² ניתנו גם לנשים²³, וזה שאינו

(20) קידושין קט, א (במשנה). וש"ג. רמב"ם הל'
ע"ז פ"ב ה'ג.

(21) קידושין שם, ב. רמב"ם הל' ת"ת פ"א הי'ג.
שו"ע יו"ד סרמ"ז ס"ו. הל' ת"ת לאדחה"ז פ"א ס"ד.

(22) ראה תוד"ה פרשנותו עה"פ (תירוט א' ב').
(23) ויל' שהוא לא רק לדעת בן עזאי שחיב
למד את בתו תורה (סתה כ, א וראה תוד"ה שם),
אלא גם לראי' והלבטה דלא לימד את בתו
תורה, ה"ז מציוויו ושיע' אדחה"ז שם, הרי שניתן להם
רמב"ם טושוע ושיע' אדחה"ז שם, הרי שניתן להם
כל התורה*. וכמ' מזוה ש"ה, אשה שלמדת תורה יש לה

* לא רק הلكות הצריכות שזה גם נשים חייבות
ללמוד. ויכולות לברך ברכבת התורה (אגוד הובא בב"י
או"ח ס"מ). שו"ע אדחה"ז שם בסוף הסימן, הינו
שחוויות בהל' ברכבת התורה ולא רק בטור הקשר לקוים
מצות שלחן (שחוויות ללימוד מצות שלחן *ליידע* היאך
לעשותן כו') – וראה בארכונה לקו"ש דיז'ק ע' 37

שיכולות לשמע (שהזו פחות מאשר אנשים), א"כ "למה לנשים תחיללה"²⁹? ולבן מפרש המדרש שיש ענן שמאצד זה הנשים קודמות – "שהן מזרות במצוות".

אמנם לפירוש השני במקילתא ATI שפיר בפשטות טעם הקדמת נשים לאנשי שם, כי זה סדר נתינת דברי תורה, שבתיחילה באים כללי התורה ("ראש דברים") ואות"כ הפרטים (כמו בעשה"ד כנ"ל).

ו. אמן זה צריך ביאור – למה לה מבילתא נאמרו "ראש דברים", "כללי התורה", לנשים דוקא, ולא לאנשים?

ויש לומר, שזו בהתאם למעלה כללית שמצינו בנשים לגביהם האנשים בעניין עובdot ה' בכלל. דנהנו אנו רואים שאצל נשים יש יותר בגילוי אמונה בה' ויראת ה'³⁰, שאף שהטעם זה בגליו הוא לפי "שאין שלם חזק כל כך (שלכן) קרובים יותר) קיבל באמונה (פשותה) ועושות בעלי קירה"³¹, הרי שורש העניין הוא לפי שמאירה אצל האמונה כפי שהוא מצד הקב"ה.

ואולי ייל' שמעטם זה חילוק בעניין היחס, שעצם כללות ישראל תליו דוקא בהאמ, שהנולד לאם ישראלית הוא ישראל (גם כשהאב אינו יהודי) ורק הפרטים והחלוקים בבני ישראל גופא, כהן לוי ישראל, תלויים (בمشחת) האב, וכיון שההתומ"ץ ניתנו לישראל דוקא, לכן, להאמ שבת תליו קדושת ישראל, הייתה נתינה מיוחדת של כלל התורה, "ראש דברים", שהם שיכים לאמונה

בנשים נשואות אלא גם בבנות ישראל שלא נישאו עדין²⁷, כי כיוון שאיש ואשה יחד הם נשמה אחת²⁸, וכ"א בפ"ע הוא "פלג גופא", הרי גם לפני חיבור שני החצאים יחד, מהני המעשה של האיש לה"ז חציו השני", להאה[ה].

ה. עפ"ז יש לבאר הטעם שرك במקילתא מקרים "בלשון רכה", משא"כ במדרש: "לשון רכה" הינו דברי פיס, כנ"ל. ויל' שהכוונה לזה גופא שנאמר להם שהן שיכות ל"ראש דברים", דהיינו הינו עצם וככללי התורה [עפ"ז] מ"ש במקילתא "בלשון רכה" אמר רashi דברים", הינו שאמרה "ראש דברים" זה הלשון רכה, ודלא כנ"ל ס"א]. ולכן, להמקילתא שבסדר זה ניכרת מעלת הנשים על האנשים, שرك להם אומרים "ראש דברים", ככללי התורה, לכן מוגש במקילתא שאמր לנשים "בלשון רכה", המעלת בנשים על האנשים; משא"כ להמדרש הוא להיפך: "כה תאמר בבית יעקב" מורה על ה指挥ים והירידה של דברי תורה בנשים, שאין מגלים להן ד"ת כאנשים כי אין יכולות לשמעו כ"כ, ולכן השמייט במדרש ביטו זה.

ועפ"ז מובן גם המשך לשון המדרש, שלאחרי פירוש זה ממשיך "ד"א למה לנשים תחיללה שהן מזרות במצוות", דכלאורה אינו מובן: בפירוש הא' לא נזכר כלל ע"ד הקדמת נשים לאנשים, ומהי כוונת המדרש "ד"א למה לנשים תחיללה"? וע"פ הנ"ל ייל' שכוונת המדרש היא, שהקושי בפירוש הא' במדרש הוא, כיון שאין אמורים בנשים אלא מה

(29) ראה מפרש המדרש (יפה תואר ויעז יוסף) שם. ואכ"מ.

(30) ראה אוח"ת (יהל אור) תהילים ע' תלה. נ"ז ח"ב ע' תתקכו.

(31) ל' פ"י מהר"ז בשמור' שם.

(27) ראה גם המשך חייב אדם לבקר מRELICH רפכ"ז (באופן אחר קצר).

(28) ראה זה"א פה, ב. צא, ב. ועוד.

הדור נגלו יישרל ממצרים³⁴, ועל ידי זה³⁵ קיבלו כל בני יישרל את התורה (ד' בהוציאר את העם מצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה³⁶), כן הוא בගליה העתידה לבא, שבזכות נשים צדקיות³⁷ יוצאים מהגלות הזה, וזכים ללימוד תורה של מישיח, שילמד תורה את כל העם כולו, למקטנם ועד גדולם, שלימודו יהיה באפון של ראי³⁸, יימד הכלל גדול שבתורה, וידעו שלעתיד תגלה עצם פנימיות התורה, במהר בימינו ממש.

(משיחות ש"פ יתרו תשמ"ה,

כ"ה אירר תשד"מ)

בה' ויראת ה' כו' (שהם כל כל התורה כולה, ובלשון הכתוב³² "ויצנו ה' לעשות את כל החוקים האלה ליראה את ה' גו"); ולהאב שבו תלויים החילוקים וד' רוגות פרטיות דישראל, ניתנו לו במינוח הדקדוקים, פרטיהם דתומו'ץ.

ויש לומר, שהזוה גופא הטעם שהנשים פטורות מקיום מ"ע שהזם"ג, כי במצוות גופא, הרי מל"ת ומ"ע שאין הזם"ג, לא נשכו וباו בפרט הגלות הזמן כמו"ע שהזם"ג, ולכן נשים להיינן שיקות בי"ח עוד לכל התורה והמצוות, חיבות רך במל"ת ומ"ע שאין הזם"ג.

[ואולי ייל' שהזו תוכן ביאור הארייז"ל ש" אין מהצורך שגם הנשים תעשנה לבדה, כי כבר נכללה עמו בעת שעשוה אותה המצויה", כי ענין זה שבעסק התורה ומצוות, הפעולה בפרט הגלות הזם, שיריך ל"פַלְג גוֹפָא" השני – חלק הזוכר של הנשמה].

והנה כתיב "כימי צattrך מארץ מצרים ארינו נפלאות"³³, דהיינו שהי' ביצ"מ, בששכר (בזכות) נשים צדקיות שבאו

(32) ואחנן ה, כד.

(33) מיכה ז, טו.

